

Nya medaljörer

MAJ-LIS LUNDBLAD

De första sex åren av mitt liv bodde jag i Lillvreta, Rasbo, vi hyrde ett hus på en bondgård. Min far var fiskhandlare och åkte runt i socknarna och sålde strömming, fisk, fiskkonserver och en lite grönsaker. Fisken inhandlades från Gävlefisk i Uppsala som var grossist med fisk både från öst- och västkusten. De hade en stor isstack som det togs is från och lades i fisklådorna så fisken skulle hålla sig under dagen.

Min skoltid började i Hammarby skola, Rasbo, där fanns två klassrum så när jag gick i tredje klass gick vi från tredje klass till sjunde klass i samma skolsal. Vi var inte så många barn endast 18 stycken. Matbe-
spisning fanns förstås inte utan det var att äta medhavd matsäck som intogs ute vid bra väder eller i farstun där vi hängde av oss ytterkläderna.

När Rasbo och Rasbokil blev "storkommun", skulle alla sjuor från alla skolor i kommunen gå gemensamt, vilket gjorde att skolsalarna inte räckte till. Problemet löstes med skolskjutsar så att tredje, fjärde och sjunde klass från Hammarby skola fick åka till Gåvsta skola och från Gåvsta fick femte och sjätte klass åka till Hammarby skola.

I samband med min skolstart hade min far byggt ett nytt hus i Hammarby, Rasbo och där började mitt intresse för bygdehistoria. Jag hade mycket funderingar över resta stenar som stod i en kohage men ingen i min omgivning kunde ge mig något riktigt svar förrän jag senare fick reda på att det var ett gravfält från bronsålder och järnålder. Jag ritade även av en runsten och försökte tyda runorna.

Min far utökade sin verksamhet med varubussar som sålde både fisk, chark, grönsaker, bröd och specerier men det blev problem för honom när en grossist i Uppsala lade ned. Ica, eller Hakonbolaget som det hette på den tiden, tordes inte sälja varor till honom får då hotade lanthandlarna att bojkotta Hakonbolaget då de tyckte att varubussarna konkurrerade för mycket med dem. Detta innebar att min far var tvungen att åka till Stockholm för att handla specerier. När så Konsum i Rasbokil skulle läggas ned så köpte han fastigheten och öppnade en ICA-butik där och då gick det bra att få hem varor och handla hos grossisterna i Uppsala.

I samband med detta kom jag att flytta till Rasbokil men min tanke var att jag inte

skulle bo kvar där så länge. Men så träffade jag min make och blev kvar i Rasbokil.

Mitt intresse för släktforskning började på 1970-talet när jag var på besök hos min farmor och tittade i en gammal bibel där det stod Erik Larsson och jag frågade vem det var? Farmor sa att det var farsans (som hon kallade sin make) far. Men han hette ju Erik Eriksson undrade jag och hon svarade att han ville inte heta Larsson utan tog Eriksson för han ville inte kännas vid släkten. Förklaringen till att det blev Eriksson var att hans far hette Lars-Erik i förnamn.

Och nu ville jag ta reda på mer om släkten. Jag inhandlade en bok av Ella Heckscher: *Släktforskning. Kort handledning för amatörer*. Sedan blev det att bege sig till Slottet i Uppsala där landsarkivet låg på den tiden och jag började titta i originalböcker, något annat fanns inte. Detta gjorde också att jag blev intresserad av hur folk levde förr i tiden.

Tack vare mitt intresse för släktforskning har jag i dag kurser både i Hembygdsföreningen och på Studieförbundet Vuxenskolan.

Större delen av mitt liv har jag jobbat i lanthandel i Rasbokil, dels som anställd, dels har jag drivit affär i 10 år. Jag har under många år lyssnat på kundernas berättelser om bygden och människor som levde här. Under de 50 år jag bott här har bygden förändrats från ett bondesamhälle som på 1960-talet blev en avfolkningsbygd. Sedan

mitten av 1970-talet har befolkningen ökat och Rasbokil har blivit en pendlingsort och därmed en levande landsbygd, även om varken affär eller skola finns kvar. Däremot finns en Bygdegård som är uppfräschad och ombyggd, vilket ger en fin samlingslokal och möjligheter för olika aktiviteter.

När jag blev ordförande i Rasbokils Hembygdsförening började vi med studiecirklar för att fördjupa oss om vad som hänt i byarna under de senaste århundraden. Det blev intressant att följa händelser i bygden och det jag hört berättas om, och knyta samman detta.

Rasbokil är en skogsbygd där Vattholma bruk och Österbybruk inköpte många gårdar från 1700-talet och framåt och det var i första hand skogen som de var intresserade av för att få kol till bruken. När jag var på landsarkivet för att forska om Österbys gårdar i Rasbokil hittade jag kartor från 1914 där kolbottnar var utmärkta, vilket fick mig att börja gå ut i skogen och leta om man kunde finna dessa idag. Av ett 40-tal kolbottnar i min närmaste omgivning har jag hittat alla utom en som troligen försvunnit i samband med bygge av skogsväg. Spisresten har också hittats utom till en kolbotten. En del kolbottnar har varit svårare att hitta då de har förstörts under skogsavverkning, men tack vare kartorna har jag ändå kunnat finna dessa.

Jag är väldigt tacksam att jag i samarbete med Ingvar Eriksson fick vara med och ge ut

en bok, *På den gamla goda tiden*, som handlade om Rasbokil på 1800-talet. Lars-Erik Karlsson som forskat mycket om Rasbo, har jag haft mycket intressanta diskussioner med och utbyte av i forskningen

När jag fick meddelandet om att jag skulle få Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds medalj undrade jag vad har jag gjort? Det var en stor överraskning och jag är samtidigt väldigt glad över att det som sker uti bygderna uppmärksammas.

Ett stort tack för den fina utmärkelsen.

Maj-Lis Lundblad

SONIA SAHLSTRÖM

"Jag kom mycket tidigt i kontakt med folkmusiken emedan min far spelade både nyckelharpa och fiol. Min farfar var också musikalisk och spelade främst nyckelharpa".

Så skrev min pappa Eric Sahlström i årsboken 1950 efter att ha fått Uplands fornminnesförening och hembygdsförbunds förtjänstmedalj.

Och nu är det min tur.

Jag föddes 1957 i den lilla byn Göksby i norra Uppland. Under min uppväxt hörde jag pappa spela om kvällarna och jag kom i närkontakt med folkmusiken direkt. Jag minns att jag somnade till nyckelharpan toner och lärde mig många låtar i huvudet innan jag själv började spela.

Till hemmet i Göksby kom det många

på besök. Ibland var det spelmän som kom för att spela med pappa. Andra gånger var det blivande spelmän som kom för att hämta sin beställda nyckelharpa. Tänk så mycket musik jag fick höra! Att jag blev nyfiken på att själv spela är kanske inte så konstigt. Jag började prova att spela på en av harporna som hängde på väggen. Den var förstås för stor men jag började storstilat med att försöka spela Brännvinsmarschen efter Gås Anders. Men det var inte så lätt som det såg ut att spela nyckelharpa. Min bror Sigurd kom till undsättning. Han spelade fiol och inledde sin lärarbana med att försöka lära mig spela fiol och både pappa och mamma tyckte jag skulle gå för en riktig lärare så jag började på kommunala musikskolan. Men harpan då? Jo den fanns ju där hela tiden. Jag spelade på harpan lite då och då. Och se då gick det ju bättre det också.

Jag började så småningom tänka att jag skulle ägna mig åt musiken på heltid. Min bror hade utbildat sig till fiollärare och det verkade inte så dumt. Så efter gymnasiet sökte jag vidare till musiklinjen vid Kappellsbergs folkhögskola i Härnösand. Som fiollärare hade jag då den välkände spelmannen Røjås Jonas från Boda i Dalarna. Jag blev helt tagen av de vackra polskorna han spelade. I början på utbildningen spelade vi klassisk musik men Jonas låtspel var ju så fint. Jag kände att just folkmusiken var mitt språk. Under tiden i Härnösand hade jag märkt

att mitt låtspel blivit lidande och det var det sista jag ville. Jag valde då att släppa det klassiska spelet. Jonas förstod mig och det blev mer och mer låtspel på fiollektionerna.

Precis då startades det en pedagogutbildning vid kungliga musikhögskolan i Stockholm för spelmän. Jag sökte och hade turen att bli antagen. Vi var fyra spelmän som var de första att gå denna utbildning. Vi var som främmande fåglar bland de andra studenterna. Vi spelade till och med i skolans cafeteria på rasterna. Det hade inte hänt förut så man. Men vi hade otroligt kul och vi lärde oss mycket. Efter utbildningen kände vi oss beredda att verka som pedagoger på musikskolan. Jag har alltsedan dess arbetat som fiol- och nyckelharpslärare vid kommunala musikskolan i Uppsala och numera även i Tierp.

Jag fortsätter att spela fiol och harpa. Även om jag inte har spelat så mycket hemma om kvällarna som pappa gjorde så har två av våra barn fått lust att spela och är nu femte generationen spelmän i släkten Sahlström. Min man Håkan, jag och barnen spelar ofta tillsammans och ibland är brorsan Sigurd med, då kallar vi oss Sahlströmarna.

Jag vill slutligen tacka för den fina utmärkelsen. Det känns stort att ha fått Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds förtjänstmedalj!

Sonia Sahlström